

Trenčiansky kraj

Trenčiansky kraj s rozlohou 4 502 km² podľa územnosprávneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa člení na 9 okresov, z ktorých rozlohou najväčším je okres Prievidza a najmenším okres Myjava. Ďalšie okresy sú: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Púchov, Trenčín. Stav obyvateľstva k 31. 12. 2008 bol 599 859. Trenčiansky kraj patrí k ekonomicky najsilnejším krajom Slovenska a má priemyselno-poľnohospodársky charakter.

Z veľkoplošných chránených území zasahuje do Trenčianskeho kraja celkovo 5 chránených krajinných oblastí: CHKO Malé Karpaty, CHKO Biele Karpaty, CHKO Kysuce, CHKO Strážovské Vrchy a CHKO Ponitrie. V kraji je celkovo 137 maloplošných chránených území, z toho 12 NPR, 51 PR, 3 NPP, 67 PP a 4 CHA.

Podľa regionalizácie Slovenska zasahuje do Trenčianskeho kraja jedna z 8 zaťažených oblastí a to *Ponitrianska zaťažená oblasť* (49 %), ktorej rozloha je 450 km² a počet obyvateľstva sa pohybuje na úrovni 272 000. Podľa Správy o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2008 (MŽP SR, SAŽP, 2009) sa na znečistení ovzdušia v zaťaženej oblasti podieľajú predovšetkým veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického, chemického a banického priemyslu. Hlavné lokálne zdroje sú najmä doprava, suspenzia a resuspenzia častíc z nedostatočne čistených komunikácií, stavenísk, domáce kúreniská na tuhé palivá a v okrese Prievidza aj skládky uhlia a odkaliská energetiky, ktoré priamo vplyvajú na úroveň znečistenia. Oblasťou preteká horný a stredný úsek Nitry a jej prítoky. Povrchové vody sú pomerne veľmi znečistené v dôsledku antropogénnej činnosti. V hornom úseku toku je kvalita vôd dlhodobo ovplyvňovaná odpadovými vodami z banskej činnosti. Kvalitu vody negatívne ovplyvňujú aj priemyselné aktivity – výroba plastov a ťažkej chémie, elektrárne, teplárne, kožiarsky priemysel a v strednej časti toku sústredený potravinársky priemysel. Celý tok rieky Nitra nedosahuje dobrý chemický stav. Prekročené ukazovatele v povrchových tokoch v oblasti v roku 2008 v porovnaní s požiadavkami nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd, boli zistené pre chemickú spotrebu kyslíka-Cr, O₂, biochemickú spotrebu kyslíka s potlačením nitrifikácie, celkový fosfor, rozpustené látky sušené pri 105 °C, rozpustené látky žihané, chloridy, amoniakálny dusík, dusitanový dusík, arzén, ortuť, NEL_{UV}, absorbované organické halogény, chloroform, 1,2-dichlóretán, sapróbny index biosestónu, koliformné baktérie, termotolerantné koliformné baktérie a fekálne streptokoky.

Limitné hodnoty podzemných vôd v roku 2008 v porovnaní s požiadavkami nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu) boli prekročené vo všetkých útvaroch podzemných vôd zasahujúcich do zaťaženej oblasti. Medzi najčastejšie prekračované ukazovatele patria celkové

Fe, Mn a dusičnany. Ďalej hlavne v útvare podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch zasahujúceho do zaťaženej oblasti boli prekročené limitné hodnoty CHSKMn amónne ióny, rozpustené látky, sírovodík, sírany a z

Prievidza – Veľká Lehôtka – halda bane Cígeľ

Halda bola v prevádzke od začatia ťažby a bola v správe odštep-ného závodu Baňa Cígeľ, ktorý svoju činnosť ukončil v roku 2003. V minulosti bol v blízkosti lokality vykonaný inžiniersko-geologický a hydrogeologický prieskum, prostredníctvom ktorého sa v jednom z vrtov zistila vysoká koncentrácia síranov (pravdepodobne v dôsledku prítomnosti hromadeného materiálu z haldy). Podľa máp vhodnosti pre skládky odpadu sa lokalita nachádza na území s priemernou prirodzenou ochranou – ohrozenie podzemnej vody je stredné. Vplyvom rozkladu haldového materiálu obsahujúceho sírniky (pyrit, arzenopyrit), ktoré sa nachádzajú v úlomkoch uhlia, môže naďalej dochádzať ku kontaminácii podzemnej vody nielen síranmi, ale aj arzénom a železom, a preto je daná lokalita zaradená medzi pravdepodobné environmentálne záťaž.

ťažkých kovov boli prekročené limitné hodnoty As. Z organických látok boli namerané prekročenia pre celkový organický uhlík, polyaromatické uhľovodíky, chlórované rozpúšťadlá a pesticídy. Podzemné vody sú negatívne ovplyvňované vysokou koncentráciou priemyselnej a poľnohospodárskej činnosti. Spôsob nakladania s nebezpečným odpadom, pri miernom poklese celkovej produkcie v roku 2008 oproti predošlému roku, bol bez výraznejších zmien. Zaznamenaný bol mierny nárast zhodnocovania o 7 %. Zneškodňovanie skládkovaním stúplo o cca 5 % a zneškodňovanie inou formou pokleslo o 10 % oproti predošlému roku. Spôsob nakladania s ostatným odpadom v oblasti bol v roku 2008, pri miernom poklese celkovej produkcie, taktiež bez výraznejších zmien. Miera zhodnocovania ostatného odpadu stúpila o cca 3 %. Najrozšírenejším spôsobom zneškodňovania v roku 2008 bolo skládkovanie odpadu, a to na úrovni 62 %.

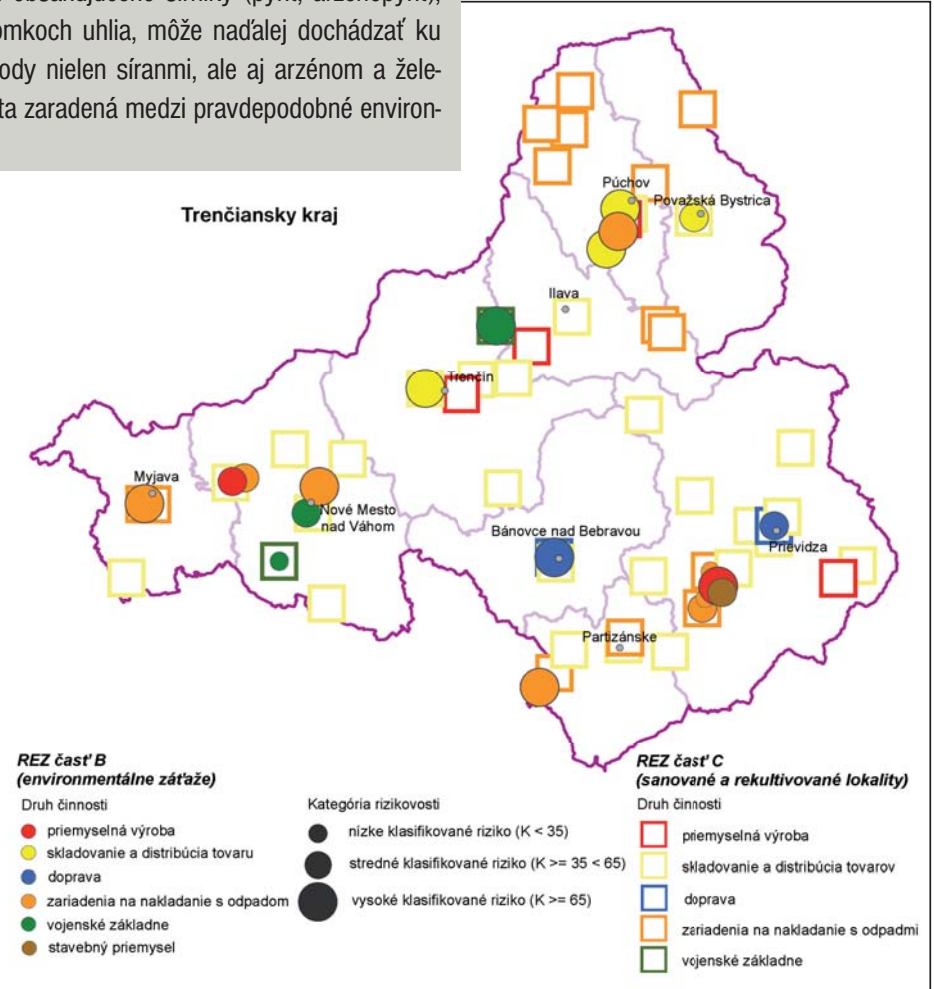
V rámci Systematickej identifikácie environmentálnych záťaž Slovenskej republiky (Paluchová a kol., 2008) bolo zaevidovaných 83 lokalít s pravdepodobnou environmentálnou záťažou, 20 lokalít s environmentálnou záťažou a 34 sanovaných a 14 rekultivovaných lokalít. Desiat lokalít s environmentálnou záťažou patrí medzi vysokorizikové.

Pravdepodobné environmentálne záťaž (REZ- časť A)

Z celkového počtu 83 lokalít s pravdepodobnou environmentálnou záťažou bolo v Trenčianskom kraji zaevidovaných 11 lokalít s nízkym rizikom, 59 so stredným rizikom a 13 lokalít s vysokým rizikom. Najviac lokalít v rámci kraja bolo identifikovaných v okrese Trenčín a Ilava, najmenej v okresoch Partizánske a Bánovce nad Bebravou.

Počet pravdepodobných environmentálnych záťaž podľa stupňa rizika

Okres	Nízke riziko	Stredné riziko	Vysoké riziko	Spolu
Bánovce nad Bebravou	0	3	0	3
Ilava	0	16	3	19
Myjava	5	0	1	6
Nové Mesto nad Váhom	2	7	1	10
Partizánske	0	1	1	2
Považská Bystrica	1	8	0	9
Prievidza	3	5	1	9
Púchov	0	4	1	5
Trenčín	0	15	5	20
Spolu (kraj)	11	59	13	83

Najviac vysokorizikových v okrese Trenčín. Takmer 57 % všetkých lokalít s pravdepodobnou environmentálnou záťažou predstavujú skládky odpadu, nasledujú lokality s priemyselnou činnosťou s 11 % a lokality s poľnohospodárskou činnosťou s viac ako 9 %. Ako príklad pravdepodobnej environmentálnej záťaže v rámci kraja uvádzame hospodársky dvor Sádočné.

Myjava - skládka galvanických kalov - Holičov vrch

Lokalita je medzi environmentálne záťaže zaradená z dôvodu, že sa na okraji úložiska nachádza cca 4 000 t galvanických kalov, ktoré na základe vykonanej analýzy a ich posúdenia boli kategorizované ako nebezpečný odpad. Skládka galvanických kalov, ktorá po vybudovaní nebola prakticky v dlhodobšej prevádzke, mala slúžiť na zneškodňovanie galvanických kalov z bývalej SAM, a. s. Plocha skládky je cca 6 900 m² a celková kapacita predstavuje 6 024 m³. Pri jej

budovaní bol narušený režim prúdenia podzemnej vody, čo sa prejavilo vzniknutím jazierka v priestore skládky. Za účelom odvodnenia boli vybudované 2 horizontálne vrty, ktorých prostredníctvom je voda z jazierka voľne odvádzaná na príľahlý terén.

Počet environmentálnych záťaží podľa stupňa rizika

Okres	Nízke riziko	Stredné riziko	Vysoké riziko	Spolu
Bánovce nad Bebravou	-	-	1	1
Ilava	-	-	-	-
Myjava	-	-	1	1
Nové Mesto nad Váhom	1	3	1	5
Partizánske	-	-	1	1
Považská Bystrica	-	1	-	1
Prievidza	2	3	1	6
Púchov	-	-	3	3
Trenčín	-	-	2	2
Spolu (kraj)	3	7	10	20

Environmentálne záťaž (REZ – časť B)

Z celkového počtu 20 lokalít s environmentálnou záťažou boli v Trenčianskom kraji zaevidované 3 lokality s nízkym rizikom, 7 so stredným rizikom a 10 lokalít s vysokým rizikom. Najviac lokalít s environmentálnymi záťažami v kraji bolo identifikovaných v okresoch Prievidza a Nové Mesto nad Váhom, najviac vysokorizikových v okrese Púchov. V okrese Ilava

Sanované a rekultivované lokality (REZ – časť C)

Z celkového počtu 48 zaevidovaných lokalít ide o 34 sanovaných s najvyšším počtom v okrese Prievidza, jednalo sa hlavne o čerpacie stanice PHM a 14 rekultivovaných skládok komunálneho odpadu, najviac zaevidovaných v okrese Púchov. Ako príklad rekultivovanej lokality uvádzame skládku popolovín v Handlovej.

Ing. Katarína Paluchová, Ing. Jaromír Helma,
Ing. Alena Brucháneková
SAŽP Banská Bystrica

Počet sanovaných a rekultivovaných lokalít podľa okresov

Okres	Sanované lokality	Rekultivované lokality	Spolu
Bánovce nad Bebravou	2	-	2
Ilava	2	-	2
Myjava	1	2	3
Nové Mesto nad Váhom	6	-	6
Partizánske	3	1	4
Považská Bystrica	1	1	2
Prievidza	11	3	14
Púchov	2	7	9
Trenčín	6	0	6
Spolu (kraj)	34	14	48

nebola evidovaná žiadna lokalita. 40 % všetkých lokalít s environmentálnou záťažou Trenčianskeho kraja predstavujú skládky odpadu, nasledujú lokality na skladovanie a distribúciu tovarov (20 %) a vojenské základne (15 %). Ako príklad environmentálnej záťaže v kraji uvádzame skládku galvanických kalov - Holičov vrch - Myjava.

Handlová - skládka popolovín

Skládka popolovín je zaradená medzi sanované/rekultivované lokality. Od roku 1957 bol na skládku, ktorej prevádzkovateľom sú Slovenské elektrárne, a. s., Tepelná elektrárň Nováky ukladaný popolček z teplárne Handlová. Rekultivačné práce pozostávali z úpravy haldy, následného prekrytia fóliou HDPE, drenážnou vrstvou geokompozitu Fabrinet a rekultivačnou vrstvou hliny hrúbky 0,5 s hydroosevom. Rekultivácia bola ukončená v roku 2000. Skládka má vybudovaný monitorovací systém, ktorého prostredníctvom je pravidelne monitorovaná. Lokalita sa podľa máp vhodnosti pre skládky odpadu nachádza na území so stredným ohrozením podzemnej vody.

Bratislavský kraj

Bratislavský kraj je najmenším krajom v rámci SR s rozlohou 2 054 km² (4,2 % územia SR). Podľa územnosprávneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR v znení neskorších predpisov sa Bratislavský kraj skladá z 8 okresov, z toho 5 mestských (okresy Bratislava I – V). K 31.12. 2008 mal Bratislavský kraj celkom 616 578 obyvateľov, čo predstavuje 11,39 % z celkového počtu obyvateľov SR, pričom dominujúce a určujúce mesto celého kraja je Bratislava s cca 69,9 % všetkého obyvateľstva kraja. Ďalšími okresmi sú Malacky, Pezinok a Senec, ktoré zaberajú 82 % z celkovej výmery kraja. Zo 72 obcí týchto okresov má šesť štatút mesta: Malacky, Stupava, Modra, Pezinok, Svätý Jur a Senec.

Do územia Bratislavského kraja zasahujú tri chránené krajinné oblasti: CHKO Dunajské luhy, CHKO Malé Karpaty, CHKO Záhorie, ktorých celková výmera predstavuje 24,45 % celkovej výmery kraja. K 31. 1. 2009 tu bolo vyhlásených 8 NPR, 1 NPP, 22 PR, 6 PP a 16 CHA s výmerou 1,93 % z celkovej výmery kraja. V členení podľa jednotlivých stupňov ochrany zaberajú v Bratislavskom kraji územia s 2. – 5. stupňom ochrany 51 746, 63 ha, t. j. 25,2 % z celkovej plochy kraja. Najvyššia výmera týchto území je v okrese Malacky (26 995,20 ha) a najnižšia v okrese Senec (465,4 ha).

Kvalita životného prostredia v danom regióne poukazuje na intenzívne a nevyvážené využívanie krajiny (priemysel, doprava, poľnohospodárstvo). Do Bratislavského kraja 93 % zasahuje na základe Environmentálnej regionalizácie Slovenska Bratislavská zaťažená oblasť (ostatných 7 % zaťaženej oblasti je na území Trnavského kraja). Podľa Správy o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2008 (MŽP SR, SAŽP 2009) sa na znečisťovaní ovzdušia podieľajú najmä veľké a stredné zdroje priemyslu, a to petrochemického, palívovo-energetického a automobilového priemyslu. Ďalším významným zdrojom znečisťovania ovzdušia je rozsiahla výstavba a zvyšujúca sa koncentrácia automobilovej dopravy. Na znečistení povrchových vôd sa podieľajú priemyselné a